

Jak se opovažuješ „stavěti proti nebi ústa svá“?^{2/} Anebo snad jsi neslyšel čísti: „Se svatým svatý budeš,“^{3/} a kdo s nevinným kráčí, bývá veden Hospodinem. Kéž se tě netkne sykot tohoto úskočného jazyka, králi, nýbrž jako přítel náboženství s důvěrou řekni: „Ó bych já zemřel smrtí spravedlivých a dokonání mé ó by bylo jako i jeho!“^{4/} a oni závistníci spásy tvé budou se vyznávat i v uzavřením, „v němž není žádného řádu, nýbrž věčná hrůza“.^{5/}

^{1/} Dalimil (kap. XCV, 9—14):

Pak se je král Bohu sloužiti,
boží čest mnohým činem ploditi:
kláštery rozličným zákonníkom staviše,
almužny veliké činieše,
mši mnoho rád posloucháše,
hodiny jako kněz říkáše.

A nadpis této kapitoly v německém překladu je: Von der paffin konig.

^{2/} Žalm 72. 9.

^{3/} 2. kniha královská 22. 26.

^{4/} 4. kniha Mojžíšova 23. 10.

^{5/} Kniha Jobova 10. 22.

Pokud byl naživu král, on tohle přecasto říkal:
„Řád, jemuž srdce dávám, jest řád můj cisterciácký;
dobře já řád ten znám a podpory jeho si žádám:
je tak velký a svatý ten řád, že to nemůže slovy
vyjádřit žádný člověk a také ne uvážit srdcem.
Pochvaly květu je pln, leč chudě proslulý klamem,
se srdcem holubičím on žije v oděvu ovčím.
Před všemi přednost mu dávám, své věci i sebe mu vzdávám.
Důstojnou odměnu za mne rač dáti mu, laskavá Panno,
syťic ho na onom světě; mně pokrmem on je zas tady.“^{6/}

^{6/} Srv. i pozn. v zadu.

SLAVNOST KORUNOVACE
SLAVNÉHO VÁCLAVA,
KRÁLE ČESKÉHO

Byl by to herojský rozměr a báseň velikolepá,
již by teď ukout mohla má mysl a dovedla napsat
o velkých, slavných činech, jež zběhly se v nedávné době,
žezlem zdobený král když slavnostně korunu přijal.
To by má mysl psát chtěla, jen kdyby ty schopnosti měla.
Tak je to, strpení měj, vždyť úplně prázdné má schránky,
takže jen vědění málo v nich skrytého dovedu nalézt.
Dobrou však útěchou je mi, co filosof Seneca říká:

„Největší druh slávy je podlehnouti tomu,
kdo je hoden chvály, a když výtečnost chvá-
leného převyšuje síly řečníkovy.“^{1/} Milosrd-
ným řízením mírumilovného krále, který se-
stoupiv z vysokého sídla nebeského v podobě
lidské do údolí naší bídy, přišel „zvěstovati
a dáti na zemi pokoj lidem dobré vůle“,^{2/} na-
stal v království Českém po bouřných mra-
cích nesarů milý jas pokoje a míru, v králi
přirozeném vznikla radost nad vytouženým
dobrodiním Božího daru, lid království měl
ze svého krále převelikou radost a potěšení.

Když tedy byly takto zmírněny chlady
protivenství mírněji vanoucím vánkem Štěs-
těny, když vyrážely v zemi království Česke-
ho květy potěšení a na přirozeného krále se
s důvěrou usmívaly příznivě vzrůstající úspě-
chy, jal se dědic království z vrozené sobě žíly
velkorysosti v ušlechtilém duchu přemýšlet
o slávě předků, zvěčnělých králů, sám krá-
lovský syn, a horlivě o tom v prozíravě myslí
rozumně přemýšleje, mlčky uvažoval, že by

^{1/} Seneca, Ep. 102.

^{2/} Lukáš, 2. 14.

naprosto vyžadovalo jeho postavení, ba že by nejvíce příslušelo ke cti království to, aby dobrodiním zákonitého posvěcení, ozdoben okázalou nádherou, přijal korunu a žezlo království a slavnostně vstoupil na trůn otců svých a řádně dostal titul královský skutečně i podle jména. Toto přání královo — jako závěr tiché úvahy — bylo veřejně vyhlášeno a od všech, kdož je slyšeli, schváleno. Neboť jak se mohlo nelíbiti to, k uskutečnění čehož už dříve přesvědčivě pracovalo povzbuzující připomínání všech pánů, šlechticů a měšťanů?

Když tedy všichni jednomyslně souhlasili a spolu se radovali nad dobrým předsevzetím svého přirozeného pána, byl od nich určen

den a termín královské korunovace dosti daleký, aby byla k tak významné slavnosti obstarána bohatá hojnost všech věcí. Vědouce pak moudrá zbožnost krále, který měl být korunován, že všechna moc pochází od Boha, protože on je „král králů, pán panujících“^{3/} a kníže králů pozemských, a že podle svědectví krále Šalomouna je v ruce Boží každý král a srdce královo^{4/}, a kamkoli bude chtít, je obrátí, aby postupně vystoupila na vrchol svého království, jala se nejprve „hledati království Božího“.^{5/}

^{3/} I. epistola sv. Pavla k Timoteovi 6. 15.

^{4/} Podle Knihy přísloví 21. 1.

^{5/} Matouš 6. 33.

Nejednal hloupě král a bez uvážení v té věci, neboť co toužil získat, to dostával s pomocí Boží.

Hned tedy poslal král slavnostní vyslance slavnostně vypravené k Svaté stolici apoštolské, kde sídlí moc svazovati a rozvazovati, k panu papeži Bonifácovi VIII., který vydal šestou knihu Dekretálií, proto, aby předně dostal svaté pozhnání od apoštolského pána a aby pravá matka, římská kurie, dobře znala zbožný úmysl krále jakožto poslušného syna. A zanedlouho se vrátili poslové s radostí, spokojeni výsledkem své cesty, neboť jak bylo poručeno, přinášela králi podle přání pečlivá věrnost jeho vyslanců pozdrav a milost apoštolského pozhnání a svolení ke královskému úmyslu.^{6/} Také přinášeli titíž poslové apoštolský list bulou opatřený, v němž se udělovala ctihodným otcům, pánům opa-

tům Heidenreichovi Sedleckému a Konrádovi Zbraslavskému plná oprávněnost apoštolské moci, že mají tohoto krále zároveň s jeho manželkou Jitkou, kteří mají být i nejdříve korunováni, z moci samého nejvyššího biskupa rozhřešiti ode všech pout vyobcování,^{7/} jestliže snad do nich upadli, a od zápletek všech jejich hříchů, aby tak očištění ode vši poskvrny vin mohli s čistým svědomím přijmouti svatou svátost královského pomazání.

^{6/} Papež udělil svolení bulou ze dne 31. března 1297 (Regesta II, č. 1745); mezi posly ke kurii byl také Petr z Aspeltu, od nedávna biskup basilejský a kancléř český.

^{7/} Tato listina se stejným datem jako předešlá je v Regestech II, č. 1746.

Králi již očištěnému a s pokorným srdcem je dáno svátostné pomazání, jež se zákonem je shodné.

Potom oznámili královští poslové věc králova úmyslu nejdůstojnějšimu panu Gerhardovi, arcibiskupovi svaté stolice mohučské, do jehož úřadu patří korunovati české krále, a vložili mu, jak a k čemu si král žádá jeho ctihodné osobní přítomnosti. A metropolitita je laskavě přijal a ještě laskavěji bez odporu se souhlasem vyhověl jejich žádosti jednak pro posvěcení královské, jednak pro vlastní odměnu. Neboť protože nikdo není nucen sloužiti na vojně na vlastní žold, udělují králové čestí, když přijímají korunu, štědrě podle osvědčeného zvyku svým korunovatelům sto

hřiven nejčistšího zlata.

Avšak v oné době se naskytl této královské záležitosti dosti značná překážka, protože ten arcibiskup byl skrze Apoštolskou stolicí zapleten do osidel suspenze z úřadu a interdiktů. Po předchozí rozumné poradě byli znovu poslání vyslanci k papeži, a abych shrnul obsírnou věc do stručných slov, vyslaní poslové dosáhli splnění žádaného přání a při návratu získali pro mohučského metropolititu takovou milost, že smí plně vykonávati svůj úřad aspoň v onen den, v kterém se má slaviti královské korunovační posvěcení.

To natehdy stačilo arcibiskupovi i králi, který měl býti korunován. Neboť onen den poklá-

dal každý z nich za nejslavnější v roce a tehdy se stalo, co následuje:

Mladíci silní a vzrostlí jak četní poslové rychlí tehdy se k dalekým místům i ke blízkým rozběhli všude, jediné nevynechali. A s sebou si královské listy nesli s obsahem tímto: Král hodlaje korunu přijmout a též konati slavnost, jež došla by veliké úcty, ukládá knížatům všem, aby s družinou ve velkém počtu přišli k slavnosti této, tím větší radost že bude. Také měšťany zve, má bohatý přijíti s chudým; nikdo ať není vyňat, neb každý z přítomných tady dostane odměnu darem a tu si pak odnese domů. Jedno však sdělím ti napřed jak příteli, jakmile přijdeš: Chraň si peněžní měšec a dobře mu zadržni uzly; přijde-li k tobě kapsář, hned mocnou ranou ho obďař, pozor si na něho dej, však uši mu přece jen neřež! Slýchal jsem často jak chlapec, pak poznal i ze zkušenosti, že vždy ze svatých porad se bez uzlů vracejí měšce: proto ti nesmí být divné, když stejný osud tě stihne, proto ti nesmí být divné, že krádež se sotva ti vyhne, proto ti nesmí být divné, když zloděj tvůj měšceček zdvihne; jestli si nedáš pozor, pak věř mi, že doplatíš na to; jestli mi nebudeš věřit, ty sám se pak přesvědčíš o tom.

DEN SLAVNOSTI A POSVĚCENÍ
PANA VÁCLAVA,
KRÁLE ČESKÉHO

❖ LXII

Když tedy byly všechny potřebné věci k okázalé slavnosti tak znamenitého svátku dopraveny skrze schopné kupce a obstaravatele královny během dlouhé doby i ze vzdálených krajín a v hojnosti nezhodnotitelného nadbytku řádně a velmi náležitě připraveny, nastával den očekávané radosti také přítomností a příchodem nejctihodnějších otců a pánů, pana Gerharda, arcibiskupa svaté stolice mohušské, a Burcharda^{1/}, arcibiskupa svaté stolice magdeburské, biskupů pana Řehoře Pražského, pana Dětricha Olomouckého, pana Albrechta Míšeňského, pana Jindřicha Kostnického, pana Petra Basilejského^{2/}, pana biskupa frisinského^{3/}, pana Jana Krakovského a pana biskupa lebušského^{4/}, také přítomností ctihodných otců pánů opatů jednotlivých řádů, cisterciáckého, premonstrátského i benediktinského, a rovněž příchodem všech proboštů, převorů, děkanů, kanovníků, farářů a správců kostelů, nebo ať jakoukoli

hodností vynikali, z království Českého i z mnohých cizích krajů, nastává šťastná hodina toužebné veselosti. Mimoto slavnou přítomností jasných knížat, pana Albrechta Rakouského, Bolka (Boleslava) Slezského, knížat hlohovského, opolského a jiných vévodů^{5/}, rovněž návštěvou vznešených knížat, markrabat pana Heřmana Braniborského, pana Oty se Šípem, pana Fridricha Míšeňského^{6/} byla způsobena radost vytouženého

^{1/} Burchard Magdeburský byl cestou přepaden a někteří jeho lidé zajati; ještě roku 1298 se dožadoval náhrady.

^{2/} Je to výše uvedený Petr z Aspelty, biskup basilejský (1297—1306), potom arcibiskup mohušský.

^{3/} Biskupem frisinským byl tehdy (1283—1311) Emicho z Wittelsbachu.

^{4/} V lat. originále je: Lubucensis, což znamená Lebuš (Lubuš), nikoli Lubek; tamním biskupem byl tehdy Konrád (1284—1299). Mimo biskupy v kronice jmenované je listinně dosvědčena také přítomnost Theodora, biskupa rábského, Jindřicha, biskupa merseburského, a Jindřicha, biskupa kwidzinského (Marienwerder, Insula S. Mariae) (Regesta II, č. 1757).

^{5/} Boleslav Svídnický, Jindřich Hlohovský, Boleslav Opolský a snad i jeho bratři, totiž Mečislav III. Těšfnský, Kazimír II. Bytomský a Přemysl Ratibořský.

^{6/} Fridrich Čacký nebo Pokousaný (Friedrich der Freidige, mit der gebissenen Wange). Vedle nich byl také asi přítomen Albrecht, vévoda saský (Regesta II, č. 2754, 2755, IV: č. 1909).

veselí tak slavnostního. Zvětšovala také nádeheru oné slavnosti okázalá a skvělá vznešená přítomnost hrabat mnohých zemí, svobodných pánů, rytířů a nesčíslných jiných šlechticů. Nastala tedy skvělá slavnost, protože

zasvitl den slávy, v němž zazářilo v království Českém slunce, jež bylo dříve ve mraku; nyní však záříc třpyticími paprsky vyšlo v jáсотu „a shromáždění jsou“.^{7/}

^{7/} Žalm 103. 22.

Právem se sluncem zveš, ty králi z královské krve.

Tobě tedy, králi, který jsi pokládán za slunce spravedlnosti jako za vzor pravého slunce, věčné slávy, se praví: „Vyšlo slunce a shromáždění jsou.“^{8/} Kdo a k čemu? Sešla se zajisté knížata vjedno, nikoli proti Pánu a proti Pomazanému jeho, nýbrž sešla se knížata vjedno a králové, aby sloužili Pánu a Pomazanému jeho; neboť jako kdysi přišel veškeren onen lid izraelský do Ebronu, aby ustanovil Davida králem^{9/}, tak se lid tvůj a dům otce tvého, který je částí dědictví tvého, sešel vjedno, aby tě posadil na stolec otců tvých, sešel se vjedno, aby tě ustanovil vládcem a nad sebou králem svým pomazaným. Ó králi, ty jsi pán, tu pak lid tvůj a ovce pastvy tvé a modlí se dnes za tebe: „Kéž tě pomáže Hospodin Bůh tvůj olejem veselosti před účastníky tvými, kéž ti slouží třídy lidu, budiž pánem bratří svých, kdo by zlořečil tobě^{10/}, budiž mu zlořečeno, a kdo by dobrořečil tobě, nechť je naplněn dobrořečením, nechť ti dá vzrůstati Bůh můj, jako písku v moři^{11/} a daruje ti požehnání z rosy nebeské a nechť se sklánějí před tebou synové matky tvé, budiž pánem bratří svých!“

Když tedy bylo jednotné srdce veškerého lidu a jednotné přání za pomazaného Páně, totiž za krále svého, aby bylo naň vylito nejvyšší pomazání, hle, léta Páně 1297, věku pak krále Václava dvacátého šestého, v nejvyšší den letnic, které tehdy byly 2. června, v době jubilejního roku, byl za jáсотu veškerého lidu v Praze v katedrálním kostele u hlavního oltáře svatého Víta mučedníka od ctihodného pána Gerharda, arcibiskupa mohučského, při čemž velmi slavnostně s po-

vinnou slušností a úctou asistovali pan Burchard, arcibiskup magdeburský, a četní jiní biskupové a slavní preláti, nejjasnější kníže pan Václav, šestý král český, spolu se svou manželkou, jasnou paní Jitkou, dcerou někdy pana Rudolfa, krále římského, po vzývání a s přispěním milosti Ducha svatého co nejokázaleji a nejoddaněji po předchozím svatém posvěcení a pomazání řádně ozdoben odznaky královskými, korunou a žezlem královským.

Ó jak veliká tu radost a plesání jásajícího lidu! Ó kolik a jak četné oči radujících prolévají slzy z přehojného potěšení uvnitř vytryskující! Ti necvičenými hlasy, ale takovými, jaké jen z radosti utváří uvolněný cit, volají a pokřikují, jiní se veselím sotva sami poznávají a hymnus „Tě Boha chválíme“ zpívajíce provolávají, druzí, vidouce krále v jeho nádheře, radostí zapomněli na veškerý nápev a jásavým křikem velmi zvučně volají křičíce: „Slávou a ctí korunoval jsi jej^{12/}, Pane,“ „a pánem jsi ho učinil nad dílem rukou svých“^{13/}, „vstavil jsi na hlavu jeho korunu z ryzího zlata“.^{14/} Zněl pak jediný hlas všech a modlitba: „Ať žije král Václav! Ať žije král Václav!“ a odcházeli vesele se slovy: „Buď živ král na věky!“^{15/} Amen.

^{8/} Tamtéž.

^{9/} 2. kniha královská 2.

^{10/} 1. kniha Mojžíšova 12. 3.

^{11/} 1. kniha Mojžíšova 22. 17.

^{12/} Žalm 8. 6.

^{13/} Tamtéž 8. 7.

^{14/} Žalm 20. 4.

^{15/} Kniha Ezdrášova 2. 3.

Tehdy lid vesele jásá, křik jeho se ozývá dvorem, kněžstva zpěvy tu znějí tak velebně mohutným chórem; jedni tu pějí své písně a druzí zas tančí tu stále, všichni se radují v srdci i v myslí z tak moudrého krále. Říkají: „Kéž náš král vždy životem blaženým žije, kraluje v štěstí a prospěch ať vládou svou po zemi sijel!“ Každý tu v radosti tone a v štěstí se na druhé dívá, všichni jsou šťastni, že lid se veselí, jásá a zpívá.

Jaká tu veselost vládne, jež zahání smutek a žaly,
nemožno vylíčit slovy; rač, Kriste, požehnat králi!

NÁKLADNÁ VÝPRAVA
PŘICHYSTANÁ KE KRÁLOVSKÉ
KORUNOVACI
A HOJNÁ NÁVŠTĚVA LIDU
TEHDY PŘINI

❖ LXIII

Aby povinný obřad korunovační a důstojná nádhera a vznešenost královského bohatství, které třeba zvuknými názvy povznášeti na nejvyšší vrchol, nebyly předváděny o trochu skromněji, nežli se patří, byl postaven pro královské pohodlí a pro dvůr mezi vrchem Petřínem a břehem řeky Vltavy^{1/} na rovině ploché a krásné palác podivuhodné velikosti a stavby z kmenů přičezaných a otesaných se sroubeními spájenými tak, jako by měly trvati na věky, a ten byl trochu do výše od země vyzdvížen vyvýšeněji, takže se do něho vystupovalo a vcházelo po schodech. Stoly i sedadla a všechno, co mohlo patřiti k slavení hostiny, podle toho, jak to mohl diktovati duch umělcův, nic z toho všeho nebylo opominuto, nadto byl i ochoz a obvod celého paláce a královského stanu potažen předrahocennými čalouny různých druhů a barev a ty byly mnohotvárně ozdobeny zlatem a stříbrem a krásnými drahokamy a nemálo zářily mezi jasnými tvářemi knížat. A tak bylo všechno to provedeno velmi okázale a dokonale. Stálo to za to doporučiti potomkům takovou slavnost, od nás jednou viděnou, kterou doporučovala i sama její vzácnost.

Ale co povíme o množství, když podle svědectví krále Šalomouna^{2/} „ve množství lidu je sláva krále“. Zajisté daleko široko rozeslané poselstvo a hlas, jenž se letem pověstí o slávě krále, jenž měl být korunován, dříve dostal do všech zemí, nedopouštěl, aby se těch přeznameníých slavností zúčastnilo jen málo lidu: neboť se tam shromáždil nesčetný lid s toužou snadností „jako písek, kterýž jest na břehu mořském“.^{3/} Na přítomnost tak nespočetného množství zmenšila se velikost města Pražského, zúžila se šířka ulic, celé rozsáhlé místo se tím stáhlo a přeplnilo. Neboť jak si máme mysliti, že by se nestalo těs-

ným jedině místo, na které se jako do jediného bodu křížem krážem sbíhají lidé ze všech okolních zemí?

Ó Praho, Praho^{4/}, město velikého království, raduj se a vesel, protože se nyní o tobě zpívá píseň^{5/} radosti: Na zdech tvých postavení jsou, kteří přes celý den a přes celou noc neumlkají^{6/} ve chválách jména nového Pomazaného tvého, krále Václava, a po všech ulicích tvých zpívají všichni zpěv povýšení a blaha. Ó město proslulé, jak veliká je nyní sláva tvá a jak široké místo vladařství tvého, „pozdvihni vůkol očí svých a pohled“^{7/}, všichni tito se shromáždili^{8/}, přišli k tobě, všechny končiny už tě uctívají pro pána Pomazaného tvého, který je pomazán tobě k slávě a chvále. Ó město slavné, jak veliké nyní v tobě bohatství, uvnitř domů tvých líce a boky stěn se odívají kmentem a nachem, ulice tvé v noci, zahnavši temnoty, osvětluje pochodeň svítící zářícím ohněm, venku pak v postavených všude stanech roviny tvé se plní hojností kvetoucího pokolení rytířského. Ó jak jsou krásné stany na obvodě tvém, město přeskvělé! Tito od východu a západu, jiní od severu a jihu postavili stany své králi tvému a tobě k věčné slávě, aby synové, kteří se narodí a povstanou^{9/}, vypravovali synům svým, aby poznalo druhé pokolení a ohlašovalo mocné skutky tak slavného krále.

Ať však pochopí, či odhad to dovede, jak veliký tam byl úhrnný součet vydání a jak veliké množství lidu, protože, jak mně vypravoval vážený muž pan Lutold, farář z Ústí nad Orlicí^{10/}, který byl tehdy obročním písařem, jen hostům a cizincům se dával od dvora královského obrok pro koně, kterýchžto koní

1/ Asi na nynějším Smíchově.

2/ Kniha přísloví 14. 28.

3/ 1. kniha Mojžišova 22. 17.

4/ Celá nadšená chvála Prahy je sestavena z rozličných citátů z bible, buď doslovně nebo volněji převzatých a autorem spojených. Takový útvar se nazývá centon.

5/ Podle Žalmu 32. 3; 143. 9.

6/ Podle Prorocství Izaiáše proroka 62. 6.

7/ Podle 1. knihy Mojžišovy 13. 14; 31. 12.

8/ Podle 1. knihy královské 8. 1.

9/ Podle Žalmu 77. 6.

10/ V lat. orig.: Wilhelmswerde. Ústí nad Orlicí bylo středem východočeského panství, uděleného Zbraslavskému klášteru.

počet byl sto devadesát tisíc a nad to tisíc koní, k tomu se však nepočítal obrok, který se dával četným domácím lidem a těm, kteří se počítali do denní družiny, jichž počet přece není malý. Také byly na Novém tržišti^{11/} skrytými podzemními trubkami zřízeny prameny, z nichž si jako z řeky nabíral víno, kdo chtěl. Nemohu také nikterak mlčením pominouti, že se jen v době korunovace vydalo za slepičí vejce osm set hřiven těžké váhy, a budeš-li obratným počtářem, prosím

tě, abys mně vypočítal, kolik bylo pijáků vína, kteří v době korunovace vydali jen za led pro chlazení na víno příkládaný dvacet čtyři hřivny stříbra pražské váhy; až to pak vypočítáš, sem to připiš, neboť spěchám postoupiti k jiným věcem, zde se nemohu déle zdržovati.

^{11/} Prostranství od nynějšího Uhelného trhu přes Ovocný trh na Starém Městě pražském.

Tady i tamhle se zatoč, když podivné věci chceš vidět.
Raduj se s králem. Vždyť to, co nejvíc si zaslouží chvály,
všechno má králův dům, tam nikdo nechradne v nouzi.
Všichni se radují tu a sdružují k tanci své kroky.
Mnoho pak uvidíš zde, co pod krásným vzhledem se skrývá,
mnoho tu dobrého spatříš, též zlého a pošetilého.
Mnoho je lidí zde: jsou moudří, jsou hlupáci tady,
mnoho je lidí zde: tu jinoši, dospělí tam jsou,
mnoho je lidí zde: je tolik tu rozdílných tváří!
Jsou tu i různé mravy: ten bohatství hledá, ten slávy,
jeden tu prosí dle zvyku, ten dává, aby měl úctu,
sluhové dary pánů jak soumaři na zádech nesou.
Jsou tedy poctění páni a sluhy nesmírně tíží
od krále dary. To vše je známkou té korunovace.
Nyní však o činech slyšte, jež při tom tenkrát se staly:
Se štítů na plecích páni se srážejí v rytířském klání,
jinde zas v jinošských hrách se jinoši vzájemně druží,
lámou se kopí už v letu: dej bedlivý pozor, kdo je tu
nablízku, sice to klání tě bolestně do tváře zraní.
Není tu ulice jedna, jež plna by nebyla tance.
Na jedné straně lid český a na druhé němečtí lidé,
všichni se baví dle zvyku; lid rukama radostně tleská,
neboť zde všechny Múzy své umění do služeb daly:
bubny, žaltář a kóry, též harfy a trumpety znějí,
cithara, pískala s lyrou^{12/} zní sladkostí podivuhodnou.
Jsou tu i všechny hry: tam tryskem běhají nazí,
chtějící obratní být, tu cení se zápasy pěstní,
kdosi tu znalecky zpívá a jiný zas přednáší básně,
některý tančí a skáče a druhý zas po rukách chodí.
Byly tam krádeže velké, však nechci už vyprávět více,
stačí se dovědět to, že všechny jsem odcházet viděl
s veselým srdcem, ne smutným, z té veliké slavnosti dnešní.
Proto teď prosme Krista, ať tohoto krále nám chrání,
ať mu svou útěchu dá a všichni ať zvolají Amen!

^{12/} O těchto hudebních nástrojích viz vzadu

ZBOŽNÝ KRÁL VÁCLAV
ZALOŽIL NÁSLEDUJÍCÍHO DNE
PO SVĚ KORUNOVACI NOVÝ
CHRÁM NA ZBRASLAVI

❖ LXIV

Z vypravování knih Královských jsme se dověděli, že přemnozí králové judští nejen za dosažení vítězství nad nepřáteli, nýbrž i za získání čestné slávy přicházeli kdysi do posvátného chrámu, který byl v Jeruzalémě, a přinášeli tam oběti a obětovali Bohu zástupů žertvy a smírné oběti: to čteme o Ezechiášovi a Joziášovi. Co menšího než tito králové judští vykonal tento král mladý a velmi útlý? Zajisté nic menšího. Neboť jediný král Šalomoun vystavěl z těch darů, které mu zanechal jeho otec David, chrám v Jeruzalémě, v němž se lid klaněl. Králové tedy judští a jeruzalémští, kteří žili potom, obětovali sice v chrámě, ale nikoli chrám, tento však nový král nejen přinesl oběť vítanou v chrámě, nýbrž i chrám věnoval Pánu za oběť. Proto aby král nejděčnější neupadl v chybu nevděčnosti, věda, že nevděk vysouší pramen zbožnosti, rosu milosrdenství a proudy milosti, a také aby z obdrženého dobrodiní, maje v dobré paměti své posvěcení a pomazání, obětoval prvotiny Bohu, velikému králi, v srdci svém se rozhodl založiti a vystavěti na Zbraslavi nový dům Páně ke cti Boha a Panny Marie. Pospíchal tedy král s dílem, kterým se zabýval v myslí, jež hledala vhodnou příležitost.

Když se tedy naplnil pamětní den a přeslavný obřad královské korunovace, ihned druhého dne bezprostředně následujícího, to je v pondělí svatodušní, které tehdy léta Páně 1297 připadlo na 3. června, přišel nově korunovaný král s celým dvorem a zástupem knížat, šlechticů a všech jiných, kteří se sešli k slavnostnímu dni, ke svému založení na

Zbraslavi časně zrána už po východu slunce a tam král, ozdoben královskými odznaky, hned usiloval založiti na místě přichystaném a v základě k tomu dříve vykopaném a určeném nový chrám, jehož počátek je dnes vidět. Položil tedy pan Heřman^{1/}, arcibiskup magdeburský, zároveň s králem a panem Konrádem, prvním opatem, přičemž sbory mnichů stály kolem a zpívaly, s obětováním a s velikou zbožností základní kámen, na kterémžto kameni bylo zlatými písmeny napsáno: Ježíš Kristus.

Když byl položen a oni vyšli ze základů, sloužil jmenovaný už pan Heřman, arcibiskup magdeburský, slavnostně oděn v pontifikálie, na místě, kde dnes stojí větší oltář blahoslavené Panny v témž chrámě, přičemž král seděl v královských odznacích a asistovali důstojní biskupové a páni Řehoř Pražský, Dětrich Olomoucký, Jan Krakovský, Albrecht Míšeňský, Petr Basilejský, Jindřich Kostnický, Konrád Lebušský, Emicho Frisinský, s největší obřadností mši o Zvěstování blahoslavené Panny, totiž „Rosu dejte, oblaťkové, shůry“, sedm biskupů při té mši zároveň zpívalo Aleluja, nikdo pak, jak myslím, kdo se zúčastnil korunovace, nechyběl při tomto založení.^{2/}

Po skončení oné mše vystoupil korunovaný král, drže v ruce žezlo královské, a opásal v okruhu základu chrámu již založeného dvě stě čtyřicet pánů a šlechticů království Českého a mnohých jiných zemí rytířským pásem. Z toho zaznívá chvála, z toho sláva na věky. Nepohrdala však zbožnost tohoto krále dílem rukou svých, nýbrž na ně hleděla okem stálé podpory a nepřestávala zavlažovati štědrými dary, co zasadila jeho pravice, přičemž Bůh až podnes dopřává podle své milosti začatému chrámu vzrůstu.

^{1/} Správně: Burchard.

^{2/} Podle toho je pravděpodobné, že se tohoto obřadu zúčastnili biskupové, kteří byli při korunovaci, takže jejich počet byl větší, než udává kronika.

Přijmi, ó Kriste králi, dar nový zbožného krále, ovoce, rychle vzrostlé, král odvěčera přináší tobě. Za příklad svatého slibu král právě teď korunovaný začíná stavět ti chrám, jak do rukou sevřel to nové královské žezlo. A činí to opravdu z vroucího srdce, neboť toužil den ze dne se zalíbit Marii a též jejím synu, i prosí, ať šťastně se uzavře jednou konec života jeho, jen ctnostmi vždy ozdobeného;